

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна академія»

Кафедра дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою
стоматологічних захворювань

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
ВДНЗУ «УМСА»
проф. В.М. Бобирьов

«___» _____ 2017__р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Профілактика стоматологічних захворювань

(назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 1201 Медицина

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 7.12010005 Стоматологія

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

Факультет стоматологічний факультет, в тому числі з нормативним терміном
навчання та факультет підготовки іноземних студентів

(назва інституту, факультету, відділення)

Полтава – 2017 рік

Робоча програма з профілактики стоматологічних захворювань для студентів за напрямом підготовки 1201 Медицина, спеціальністю 7.12010005 Стоматологія.
„ 29 ” серпня 2017 року - 35 с.

Розробники: зав. кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань, професор, д.м.н. Каськова Л.Ф., доцент кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань, к.м.н. Новікова С.Ч.

Робоча програма розглянута і затверджена на засіданні кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань

від „ 29 ” серпня 2017 р., протокол № 1

Завідувач кафедри д.м.н., професор _____ Л.Ф. Каськова
(підпис, вчене звання, ініціали, прізвище)

Програму схвалено на засіданні циклової методичної комісії
«Стоматологія» _____

(назва циклової методичної комісії)

„ 30 ” серпня _____ 2017р., протокол № 1

Голова циклової методичної комісії «Стоматологія»

д.м.н., професор _____ Каськова Л.Ф.

(підпис, вчене звання, прізвище, ініціали)

Схвалено на засіданні циклової методичної комісії

«Соціально-економічні дисципліни, іноземні та українська мови, фізичне виховання та кредитно-трансферна система організації навчання» _____

(назва циклової методичної комісії)

від „ ” _____ 2017 р., протокол № 1

Голова циклової методичної комісії

доцент _____ О.М.Беляєва

(підпис, вчене звання, ініціали, прізвище)

Секретар _____ К.С.Чуприна

(підпис, вчене звання, ініціали, прізвище)

© Л.Ф. Каськова, С.Ч. Новікова, 2017

(ініціали та прізвища розробників)

© ВДНЗУ «УМСА», 2017

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0	Галузь знань <i>1201 Медицина</i>	<u>Нормативна</u> Вибіркова (потрібне підкреслити)
	Напрямок підготовки <i>1201 Медицина</i>	
Модулів – 1	Спеціальність: <i>7.12010005</i> <i>Стоматологія</i>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		3-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр
		5-й та 6-ий
Тижневих навчальних годин: Згідно розкладу затвердженого ректором академії	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>Спеціаліст</i>	Лекції
		16 год.
		Семінарські заняття
		Не передбачено навчальним планом
		Практичні заняття
		36 год.
		Самостійна робота
68 год.		
		Вид контролю: підсумковий модульний контроль

Примітка:

Співвідношення (%) кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи: 46,7% : 53,3%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Навчальна дисципліна надає змогу студентам оволодіти певними навичками проведення профілактичних оглядів та епідеміологічного стоматологічного обстеження населення, виявлення та усунення факторів ризику виникнення стоматологічних захворювань, організації та здійснення профілактичних заходів у дітей різного віку на індивідуальному, груповому рівнях, а також методами стоматологічної освіти та здійснення мотивації населення до підтримки стоматологічного здоров'я. Набуті таким чином знання та вміння вони використовуватимуть під час практичної діяльності.

Своєрідність викладання профілактики стоматологічних захворювань полягає в тому, що саме з цього предмета розпочинається ознайомлення з клінічною роботою дитячого стоматолога, при цьому профілактика об'єднує теоретичні та клінічні дисципліни.

Завдання.

Блок ПП.0088. Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у клініці дитячої терапевтичної стоматології:

- визнавати морально-етичні та професійні правила діяльності дитячого стоматолога;
- усвідомити морально-деонтологічні принципи медичного спеціаліста і правила професійної субординації в клініці дитячої стоматології;
- оволодіти навичками спілкування с колегами, пацієнтами-дітьми, їх батьками та родичами із урахуванням їх психологічного стану;
- навчитись сприяти здоровому психологічному мікроклімату в колективі; засвоїти правові норми взаємовідносин дитячий стоматолог → пацієнт (дитина).

Блок ПП.00121. Здійснювати епідеміологічний аналіз стоматологічної захворюваності населення.

Блок ПП.00146. Обґрунтувати гігієнічні заходи з профілактики стоматологічних захворювань.

Блок ПП.00171. Планувати первинну та вторинну профілактику найбільш поширених стоматологічних захворювань у дітей різного віку.

Блок ПП.00202. Проводити первинну та вторинну профілактику найбільш поширених стоматологічних захворювань у дітей різного віку.

Блок ПП. 00203. Проводити заходи в диспансерній групі дітей із факторами ризику.

Блок ПП.00164. Планувати заходи для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань, оцінити їх ефективність.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1. Профілактика стоматологічних захворювань: визначення, мета, завдання, методи, визначення економічної ефективності.
2. Анатомо-фізіологічні особливості будови порожнини рота у віковому аспекті.
3. Розвиток щелепно-лищевої ділянки, зубів, слизової оболонки порожнини рота і пародонта.
4. Періоди розвитку тимчасових і постійних зубів. Вплив загального стану організму на розвиток зубів.
5. Ознаки фізіологічного прорізування зубів у дітей. Терміни закладки, мінералізації, прорізування тимчасових зубів.
6. Терміни формування та розсмоктування коренів тимчасових зубів. Види і типи резорбції коренів тимчасових зубів.
7. Терміни закладки, мінералізації, прорізування та формування коренів постійних зубів.
8. Чинники ембріонального та постембріонального періодів розвитку, що впливають на закладку та мінералізацію зубів.
9. Роль спадковості та чинників зовнішнього середовища у розвитку карієсу та некаріозних уражень зубів.

10. Алгоритм огляду стоматологічного хворого.
11. Зубна формула: визначення і призначення. Запис клінічної (за графіко-цифровою і двозначною системами) і анатомічної зубної формули.
12. Анатомо-топографічні особливості тимчасових і постійних зубів у дітей. Відмінності тимчасових зубів від постійних.
13. Методика стоматологічного обстеження за ВООЗ. Карта ВООЗ, її характеристика. Оцінка результатів.
14. Зубні відкладення. Їх роль в патогенезі карієсу зубів і захворювань пародонта.
15. Гігієнічні індекси. Оцінка гігієнічного стану порожнини рота за Федоровим-Володкіною, Гріном-Вермільоном, Сілнес-Лоу.
16. Методи чищення зубів. Контрольоване чищення зубів в організованих дитячих колективах.
17. Предмети гігієни порожнини рота. Класифікація. Показання до застосування.
18. Засоби гігієнічного догляду за порожниною рота. Класифікація, фізико-хімічні властивості. Показання до застосування.
19. Вибір засобів і предметів гігієни порожнини рота залежно від стоматологічного статусу.
20. Професійна гігієна порожнини рота: методи та оснащення.
21. Гігієнічне навчання і виховання. Організація. Методи проведення.
22. Емаль зуба. Гістологічна будова, хімічний склад, фізичні властивості. “Дозрівання” емалі після прорізування зуба.
23. Незріла емаль як можливий карієсогенний чинник. Методи і засоби профілактичного впливу.
24. Структура і біологічні властивості дентину.
25. Гомеостаз твердих тканин зуба після прорізування. Механізми регуляції.
26. Біологічні властивості пульпи зуба. Сучасні уявлення про обмінні процеси в емалі і пульпі зуба.
27. Слина. Її склад, властивості, роль у “дозріванні” емалі і у підтримці гомеостазу твердих тканин зубів.
28. Мікрофлора порожнини рота. Її фізіологічне значення, вплив на розвиток карієсу і захворювань пародонта. Методи і засоби попередження її патологічного впливу.
29. Епідеміологія основних стоматологічних захворювань. Епідеміологічне обстеження в стоматології. Методи, облікові форми.
30. Поширеність і інтенсивність карієсу зубів у дітей. Вплив кліматичних, географічних, соціально-економічних, екологічних факторів на поширеність і інтенсивність карієсу зубів у дітей.
31. Індекси карієсу.
32. Визначення кислотостійкості емалі (ТЕР-тест, КОШРЕ-тест, CRT-тест).
33. Карієсогенна ситуація в порожнині рота. Чинники, що призводять до її розвитку, їх виявлення та усунення.
34. Вуглеводи в патогенезі карієсу. Механізм дії. Методи профілактики.
35. Наукове обґрунтування первинної профілактики карієсу зубів.
36. Захисні механізми порожнини рота. Їх роль в профілактиці карієсу зубів, захворювань пародонта.

37. Пародонт, визначення, будова. Загальні та місцеві етіологічні чинники захворювань пародонта.
38. Індексна оцінка стану тканин пародонта (СРІ, КПІ, РМА, РІ, проба Писарева-Шилера).
39. Санітарна освіта в системі комплексної профілактики стоматологічних захворювань. Основні форми санітарно-просвітницької роботи з різними контингентами населення.
40. Фтор, вплив недостатності та надлишку фтору у питній воді на розвиток патології твердих тканини зубів і тканин пародонта.
41. Складові підготовчого періоду в організації первинної профілактики карієсу. Їх характеристика.
42. Методи і засоби екзогенної профілактики карієсу зубів у дітей.
43. Значення кальцію, фосфору і фтору в системі екзогенної профілактики карієсу. Препарати кальцію, фосфору і фтору, механізм їх дії.
44. Методи і засоби ендогенної профілактики карієсу в період закладки і формування зубів (у вагітної та жінки, що годує, немовляти).
45. Екзогенна профілактика карієсу препаратами фтору. Методика проведення, оцінка ефективності. Механізм дії.
46. Герметизація фісур як метод профілактики карієсу зубів, показання, методика.
47. Герметики: класифікація, склад, властивості.
48. Види та методи ендогенної профілактики карієсу зубів у дітей. Планування профілактики карієсу зубів у залежності від виразності факторів карієсогенної ситуації. Взаємодія з лікарем-педіатром.
49. Шляхи надходження та насиченість фтором організму людини. Вміст фтору у питній воді. Механізм карієспрофілактичної дії фторидів.
50. Потреба у макро- і мікроелементах, вітамінах дітей різного віку. Сучасні лікарські препарати, що містять макро- і мікроелементи, вітаміни та їх призначення дітям різного віку.
51. Види екзогенної профілактики карієсу зубів у дітей різного віку. Контроль ефективності екзогенної профілактики карієсу.
52. Засоби для місцевої профілактики карієсу, призначення, способи застосування.
53. Основні етіопатогенетичні чинники хвороб пародонта у дітей різного віку та шляхи їх профілактики. Методи проведення профілактики захворювань пародонта. Засоби, що використовуються для профілактики захворювань пародонта.
54. Використання методів гігієни порожнини рота для профілактики захворювань пародонта. Призначення засобів для гігієнічного догляду за порожниною рота при захворюваннях тканин пародонта.
55. Диспансеризація дітей у стоматолога як основний метод впровадження первинної профілактики. Принципи, організаційні форми, етапи диспансеризації. Методика формування стоматологічних диспансерних груп.
56. Грудне вигодовування. Його роль в профілактиці стоматологічних захворювань.
57. Роль раціонального харчування у профілактиці карієсу.

58. Роль загальносоматичних захворювань вагітної жінки і дитини в генезі карієсу. Роль стоматолога, педіатра, гінеколога у первинній профілактиці карієсу зубів у дітей. Організація, методи впровадження.
59. Комплексна система профілактики карієсу зубів. Основні елементи програми. Критерії оцінки ефективності впровадження програми профілактики карієсу зубів і захворювань пародонта.
60. Організація комплексної профілактики карієсу зубів. Державний, груповий, індивідуальний рівні впровадження.
61. Індивідуальна профілактика захворювань пародонта. Засоби і предмети гігієни, методики їх застосування.
62. Сучасні принципи організації і методи проведення профілактики стоматологічних захворювань.
63. Планування, організація і проведення профілактичних заходів в організованих дитячих колективах.
64. Аналіз і оцінка ефективності первинної профілактики карієсу зубів і захворювань пародонта.
65. Санітарна стоматологічна освіта – мотивація населення до підтримки здоров'я порожнини рота.

вміти:

1. Вміти проводити обстеження згідно алгоритму. Запис зубної формули.
2. Визначати індекси карієсу (КПВ зубів, КП поверхонь, кп зубів, КПВ+кп зубів) та ступінь активності карієсу.
3. Визначати індекси приросту інтенсивності карієсу і редукції карієсу.
4. Заповняти карту епідеміологічного обстеження ВООЗ.
5. Організація санітарної освіти (бесіда, сан. бюлетень та інше).
6. Визначати індекси гігієни порожнини рота (Федорова-Володкіної, Гріна-Вермільона, Сілнес-Лоу, Пахомова).
7. Визначати індекси стану тканин пародонта (РМА, SPI, КІІ та ін.).
8. Володіти методами чищення зубів (індивідуальна гігієна, контрольоване чищення, професійна гігієна порожнини рота).
9. Призначати засоби гігієни порожнини рота залежно від стоматологічного статусу.
10. Визначати карієсогенну ситуацію порожнини рота (ТЕР, КОШРЕ та інше).
11. Навчити дитину гігієнічному догляду за порожниною рота із застосуванням зубочисток, зубних ниток, стимуляторів та інш.
12. Видалити зубні відкладення із застосуванням стоматологічних інструментів, ультразвуку.
13. Провести урок гігієни в дитячому садку та у школі.
14. Планувати і проводити групову профілактику у дітей дошкільного та шкільного віку.
15. Складати план і визначати ефективність екзогенної та ендогенної профілактики карієсу зубів.
16. Обробляти зуби ремінералізуючими засобами, фторлаком.
17. Проводити герметизацію фісур молярів у дітей.

18. Складати план і визначати ефективність профілактики захворювань пародонта.
19. Складати план і визначати ефективність комплексної профілактики стоматологічних захворювань.
20. Навчити дитину гігієнічному догляду за порожниною рота із застосуванням зубочисток, зубних ниток, стимуляторів та інш.
21. Формувати диспансерні групи із захворюваннями зубів і тканин пародонта.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Профілактика стоматологічних захворювань

Змістовий модуль 1.

Загальні питання профілактики стоматологічних захворювань.

Алгоритм обстеження дітей та індексна оцінка стану порожнини рота.

Тема №1. Загальні питання профілактики стоматологічних захворювань.

Анатомо-фізіологічні особливості будови порожнини рота та етапи розвитку щелепно-лицьової ділянки, формування зубів, слизової оболонки, тканин пародонта у віковому аспекті. Інструктаж з техніки безпеки при роботі в стоматологічній залі. Методи стоматологічного огляду. Алгоритм обстеження. Практичне ознайомлення студентів з методикою огляду один на одному. Запис зубної формули: клінічної, анатомічної.

Поняття профілактики стоматологічних захворювань. Первинна, вторинна та третинна профілактика. Мета, завдання та методи первинної профілактики. Інструктаж з техніки безпеки при роботі в стоматологічному залі.

Етапи розвитку щелепно-лицьової ділянки в ембріональному періоді. Особливості будови органів порожнини рота у дітей різного віку. Розвиток зубів, тканин пародонта та слизової оболонки порожнини рота. Строки розвитку зубів. Алгоритм стоматологічного обстеження. Збір анамнезу. Зовнішній огляд. Виявлення порушень функцій та шкідливих звичок. Методи стоматологічного дослідження: клінічні, параклінічні та додаткові. Основні клінічні методи дослідження. Огляд передвер'я та власне порожнини рота. Оцінка стану прикусу та зубів, пародонта та слизової оболонки порожнини рота. Запис клінічної, анатомічної зубної формули в залежності від віку дитини. Практичне ознайомлення студентів з методикою огляду один на одному. Заповнення амбулаторної медичної карти стоматологічного хворого.

Тема №2. Визначення індексів карієсу. Індеси гігієни порожнини рота (Гріна-Вермільона, Федорова-Володкіної, Сілнес-Лоу).

Поширеність карієсу. Інтенсивність карієсу, методика підрахунку інтенсивності карієсу зубів та поверхонь у тимчасовому, змінному та постійному прикусі.

Практичне засвоєння визначення індексів карієсу у дітей одного віку в дитячому садочку та школі.

Групи гігієнічних індексів. Необхідні інструменти та барвники. Методики визначення індексів гігієни порожнини рота (Гріна-Вермільона, Федорова-Володкіної, Сілнес-Лоу). Кількісна та якісна оцінка гігієнічних індексів. Практичне засвоєння гігієнічних індексів студентами один на одному.

Тема №3. Індексна оцінка стану тканин пародонта (СРІ, КПІ, РМА, РІ, проба Писарєва-Шиллера).

Методики визначення індексів стану тканин пародонта (СРІ, КПІ, РМА, РІ, проба Писарєва-Шиллера). Необхідні інструменти та барвники. Критерії оцінки стану тканин пародонта за допомогою цих індексів. Практичне засвоєння пародонтальних індексів студентами один на одному.

Тема №4. Методика стоматологічного обстеження по ВООЗ. Карта реєстрації стоматологічного статусу. Заповнення карти.

Контроль змістового модуля 1.

Мета, етапи, вікові групи та обсяг вибірки епідеміологічного обстеження за методикою ВООЗ. Характеристика попереднього етапу епідеміологічного обстеження. Структура карти ВООЗ (1997). Методика обстеження та заповнення розділів карти ВООЗ. Оцінка результатів обстеження. Заповнення карти ВООЗ студентами один на одному.

Перевірка засвоєння практичних навичок студентами. Тестовий контроль та усне опитування.

Змістовий модуль №2. Карієсрезистентність та гігієна порожнини рота.

Тема №5. Карієсогенна ситуація в порожнині рота. Методи її виявлення та усунення. Структура і біологічні властивості емалі та дентину. Дозрівання емалі після прорізування зуба.

Загальні та місцеві карієсогенні фактори. Карієсогенна ситуація. Клінічні та лабораторні методи виявлення карієсогенної ситуації в порожнині рота. Виявлення деяких карієсогенних факторів один в одного (гігієнічний індекс, активність карієсу, рН ротової рідини).

Структура та хімічний склад емалі та дентину. Первинний, вторинний та третинний дентин. Біологічні властивості емалі та дентину. Формування та мінералізація емалі. Відмінності емалі та дентину в тимчасових та постійних зубах. Дозрівання емалі після прорізування зуба.

Тема №6. Резистентність емалі зуба до каріозного ушкодження. Вплив на процеси формування, мінералізації і дозрівання емалі з метою профілактики карієсу. Біологічні властивості пульпи зуба. Сучасні уявлення про обмінні процеси в емалі і пульпі зуба. Склад і властивості ротової рідини: її роль в процесах дозрівання емалі, демінералізації, ремінералізації. Захисні механізми порожнини рота.

Карієсрезистентність та карієсприятливість. Тести для визначення резистентності емалі зуба. Вплив на процеси формування, мінералізації і дозрівання емалі з метою профілактики карієсу. Функції пульпи зуба. Сучасні уявлення про обмінні процеси в емалі і пульпі зуба. Визначення тесту емалевої резистентності.

Склад ротової рідини та її функції. Роль ротової рідини в процесах дозрівання емалі, демінералізації та ремінералізації. Методи клінічного та лабораторного дослідження ротової рідини. Неспецифічні та специфічні захисні механізми порожнини рота. Особливості дії кожного із захисних механізмів порожнини рота. Проведення КОШРЕ-тесту.

Тема №7. Мікрофлора порожнини рота, її участь в розвитку основних стоматологічних захворювань. Поверхневі утворення на зубах. Класифікація назубних нашарувань. Засоби гігієни порожнини рота, їх склад та властивості, показання до застосування залежно від стоматологічного статусу. Предмети гігієни порожнини рота, показання до застосування залежно від стоматологічного статусу.

Постійна та резидентна мікрофлора порожнини рота. Мікроорганізми, що викликають розвиток основних стоматологічних захворювань. Методики визначення кількості *Streptococcus mutans* та лактобактерій у ротовій рідині. Поверхневі утворення на зубах. Класифікація назубних нашарувань.

Класифікація засобів гігієни порожнини рота. Склад та властивості, механізм впливу на тканини порожнини рота зубних порошків, паст, ополіскувачів та жувальних гумок. Класифікація зубних паст. Показання до застосування паст за індексом RDA в залежності від віку та стану твердих тканин зубів, пародонту та слизової оболонки порожнини рота. Показання до застосування та вибір засобів гігієни порожнини рота студентами один для одного залежно від стоматологічного статусу.

Класифікація та призначення предметів гігієни порожнини рота. Зубні щітки: будова, класифікація та правила користування. Інтердентальні засоби гігієни порожнини рота. Показання до застосування предметів гігієни порожнини рота залежно від стоматологічного статусу. Вибір предметів гігієни порожнини рота студентами один для одного залежно від стоматологічного статусу.

Тема №8. Методи гігієнічного догляду за порожниною рота. Індивідуальна гігієна. Засвоєння чищення зубів. Контрольоване чищення зубів. Професійна гігієна порожнини рота: методи та оснащення.

Методи гігієнічного догляду за порожниною рота. Методи чистки зубів: стандартний, обертання щітки, Леонарда, Рейте, Фонеса, Стилмана, Сміта-Бела, Басс, Чартера. Вибір методу чистки зубів залежно від стоматологічного статусу. Контрольоване чищення зубів. Засвоєння чищення зубів на моделях.

Методи професійної гігієни порожнини рота. Інструменти для професійної гігієни порожнини рота. Засвоєння методик професійної гігієни порожнини рота за допомогою ручних інструментів та пневмомеханічного скейлера.

Тема №9. Гігієнічне стоматологічне навчання та виховання дітей в організованих дитячих колективах. Проведення уроку здоров'я. Санітарна освіта – складова первинної профілактики стоматологічних захворювань. Організація стоматологічної санітарної освіти, її форми, методи, засоби. Контроль змістового модуля 2.

Навчання методам гігієни порожнини рота. Принципи гігієнічного стоматологічного навчання та виховання дітей в організованих дитячих колективах. Поетапне гігієнічне навчання та виховання в організованих дитячих колективах: контингент, уявлення та навички, що формуються. Проведення уроку здоров'я в організованому дитячому колективі.

Напрями та учасники санітарно-просвітницької роботи. Форми, методи та засоби санітарної освіти. Етапи санітарно-просвітницької роботи. Створення санітарних бюлетенів.

Перевірка засвоєння практичних навичок студентами. Тестовий контроль та усне опитування.

Змістовий модуль №3. Профілактика карієсу та захворювань пародонта.

Комплексна система профілактики стоматологічних захворювань

Тема №10. Ендогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Взаємодія з лікарем-педіатром. Планування, методи проведення.

Види та методи ендогенної профілактики карієсу зубів у дітей. Антенатальна профілактика карієсу зубів у дітей. Планування профілактики карієсу зубів у дітей залежно від виразності факторів карієсогенної ситуації. Взаємодія з лікарем-педіатром.

Тема №11. Системне введення фторидів. Механізм карієспрофілактичної дії фторидів. Призначення макро- і мікроелементів, вітамінів залежно від віку дитини.

Шляхи надходження та насиченість фтором організму людини. Нормальний та оптимальний вміст фтору у питній воді. Механізм карієспрофілактичної дії фторидів. Схеми призначення препаратів фтору всередину в залежності від віку та вмісту фтору в питній воді. Виписування рецептів.

Потреба у макро- і мікроелементах, вітамінах у дітей різного віку. Вплив макро- і мікроелементів, вітамінів на формування та мінералізацію твердих тканин зуба. Раціональне харчування у профілактиці карієсу зубів. Сучасні лікарські препарати, що містять макро- і мікроелементи, вітаміни та їх призначення дітям різного віку. Виписування рецептів. Планування заходів ендогенної профілактики пацієнтам за даними амбулаторних карт стоматологічного хворого.

Тема №12. Екзогенна профілактика карієсу зубів у віковому аспекті. Характеристика засобів для місцевої профілактики карієсу, призначення та способи їх використання.

Види екзогенної профілактики карієсу зубів у дітей різного віку. Засоби для місцевої профілактики карієсу, призначення, способи застосування. Виписування рецептів. Планування заходів екзогенної профілактики пацієнтам за даними амбулаторних карт стоматологічного хворого.

Тема №13. Практичне засвоєння різних методик проведення екзогенної профілактики карієсу у дітей.

Засвоїти методики проведення ремінералізуючої терапії за Боровським-Леусом, електрофореза ремінералізуючих препаратів на тверді зубні тканини, методику покриття зубів ремінералізуючими лаками та гелями один на одному.

Тема №14. Герметизація фісур зубів. Методи, показання до застосування. Засоби для герметизації фісур зубів та методика їх застосування. Практичне засвоєння техніки герметизації фісур зубів.

Види герметизації. Види фісур зубів. Показання до проведення різних видів герметизації. Класифікація засобів для герметизації фісур зубів. Вимоги до засобів для герметизації фісур зубів. Герметики. Методики герметизації фісур за допомогою різних засобів. Ефективність герметизації фісур.

Проведення неінвазивної та інвазивної техніки герметизації фісур у дітей під контролем викладача.

Тема №15. Профілактика захворювань пародонта у дітей. Основні етіопатогенетичні чинники хвороб пародонта. Планування, методи проведення.

Основні етіопатогенетичні чинники хвороб пародонта у дітей різного віку та шляхи їх профілактики. Методи проведення профілактики захворювань пародонта. Засоби, що використовуються для профілактики захворювань пародонта. Планування заходів профілактики захворювань пародонта пацієнтам за даними амбулаторних карт стоматологічного хворого.

Тема №16. Гігієна порожнини рота як основа профілактики захворювань пародонта. Призначення засобів для гігієнічного догляду за порожниною рота залежно від стану пародонта. Комплексна система профілактики стоматологічних захворювань у дітей. Основні етапи впровадження та організаційні принципи. Підготовка, складання програми. Критерії оцінки ефективності програми комплексної системи профілактики. Контроль ефективності профілактики карієсу.

Використання методів гігієни порожнини рота для профілактики захворювань пародонта. Засоби та предмети для гігієнічного догляду за порожниною рота при захворюваннях тканин пародонта. Вибір засобів та предметів гігієни порожнини рота один для одного залежно від стану тканин пародонта.

Складові та основний контингент комплексної системи профілактики стоматологічних захворювань у дітей. Основні етапи впровадження та організаційні принципи комплексної системи профілактики стоматологічних захворювань. Підготовка, складання програми. Оцінка організаційної, медичної та економічної ефективності комплексної системи профілактики. Практична оцінка медичної ефективності комплексної системи профілактики, що проводиться в регіоні, за даними показників карієсу зубів та пародонтальних індексів. Критерії оцінки ефективності профілактики карієсу. Аналіз ефективності способу профілактики карієсу у дітей диспансерної групи за даними амбулаторних карт стоматологічного хворого.

Тема №17. Диспансеризація дітей у стоматолога як основний метод впровадження первинної профілактики. Принципи, організаційні форми, етапи диспансеризації. Методика формування стоматологічних диспансерних груп. Контроль змістового модуля 3.

Принципи, організаційні форми, етапи диспансеризації. Методика формування стоматологічних диспансерних груп. Кратність проведення профілактичних оглядів. Ознайомлення з документацією із диспансеризації.

Перевірка засвоєння практичних навичок студентами. Тестовий контроль та усне опитування.

Тема №18. Контроль підсумкового модуля 1.

4. Структура навчальної дисципліни
Всього годин: 120 годин/4 кредити

(лекції – 16 годин, практичні заняття – 36, СРС – 68 год.)

Теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	
			СРС	ІДСР
Модуль 1. Профілактика стоматологічних захворювань				
Змістовий модуль 1. Загальні питання профілактики стоматологічних захворювань. Алгоритм обстеження дітей та індексна оцінка стану порожнини рота.				
Тема №1. Загальні питання профілактики стоматологічних захворювань. Анатомо-фізіологічні особливості будови порожнини рота та етапи розвитку щелепно-лицьової ділянки, формування зубів, слизової оболонки, тканин пародонта у віковому аспекті. Інструктаж з техніки безпеки при роботі в стоматологічній залі. Методи стоматологічного огляду. Алгоритм обстеження. Практичне ознайомлення студентів з методикою огляду один на одному. Запис зубної формули: клінічної, анатомічної.	2 2	2	1,5	
Тема №2. Визначення індексів карієсу. Індекси гігієни порожнини рота (Гріна-Вермільона, Федорова-Володкіної, Сілнес-Лоу).	2	2	1,5	
Тема №3. Індексна оцінка стану тканин пародонта (СРІ, КПІ, РМА, РІ, проба Писарева-Шиллера).		2	1,5	
Тема №4. Методика стоматологічного обстеження згідно даних ВООЗ. Карта реєстрації стоматологічного статусу. Заповнення карти. Контроль змістового модуля 1.	2	2	1,5	
Всього за змістовий модуль 1	8	8	6,0	
Змістовий модуль №2. Карієсрезистентність та гігієна порожнини рота.				

<p>Тема №5. Карієсогенна ситуація в порожнині рота. Методи її виявлення та усунення.</p> <p>Структура і біологічні властивості емалі та дентину. Дозрівання емалі після прорізування зуба.</p>	2	2	1,0	
<p>Тема №6. Резистентність емалі зуба до каріозного ушкодження. Вплив на процеси формування, мінералізації і дозрівання емалі з метою профілактики карієсу. Біологічні властивості пульпи зуба. Сучасні уявлення про обмінні процеси в емалі і пульпі зуба.</p> <p>Склад і властивості ротової рідини: її роль в процесах дозрівання емалі, демінералізації, ремінералізації. Захисні механізми порожнини рота.</p>		2	1,5	
<p>Тема №7. Мікрофлора порожнини рота, її участь в розвитку основних стоматологічних захворювань. Поверхневі утворення на зубах. Класифікація назубних нашарувань.</p> <p>Засоби гігієни порожнини рота, їх склад та властивості, показання до застосування залежно від стоматологічного статусу.</p> <p>Предмети гігієни порожнини рота, показання до застосування залежно від стоматологічного статусу</p>		2	1,5	
<p>Тема №8. Методи гігієнічного догляду за порожниною рота. Індивідуальна гігієна. Засвоєння чищення зубів. Контрольоване чищення зубів.</p> <p>Професійна гігієна порожнини рота: методи та оснащення.</p>		2	1,5	
<p>Тема №9. Гігієнічне стоматологічне навчання та виховання дітей в організованих дитячих колективах. Проведення уроку здоров'я.</p> <p>Санітарна освіта – складова первинної профілактики стоматологічних захворювань. Організація стоматологічної санітарної освіти, її форми, методи, засоби.</p> <p>Контроль змістового модуля 2</p>	2	2	1,5	

Всього за змістовий модуль 2	4	10	7,0	
Всього за змістові модулі 1 та 2	12	18	13,0+ 9*	4
Змістовий модуль 3. Профілактика карієсу та захворювань пародонта. Комплексна система профілактики стоматологічних захворювань				
Тема №10. Ендогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Взаємодія з лікарем-педіатром. Планування, методи проведення.	2	2	1,5	
Тема №11. Системне введення фторидів Механізм карієспрофілактичної дії фторидів. Призначення макро- і мікроелементів. вітамінів залежно від віку дитини.		2	1,5	
Тема №12. Екзогенна профілактика карієсу зубів у віковому аспекті. Характеристика засобів для місцевої профілактики карієсу, призначення та способи їх використання.	2	2	1,5	
Тема №13. Практичне засвоєння різних методик проведення екзогенної профілактики карієсу у дітей.		2	1,0	
Тема №14. Герметизація фісур зубів. Методи, показання до застосування. Засоби для герметизації фісур зубів та методика їх застосування. Практичне засвоєння техніки герметизації фісур зубів.	2	2	1,5	
Тема №15. Профілактика захворювань пародонта у дітей. Основні етіопатогенетичні чинники хвороб пародонта. Планування, методи проведення.	2	2	1,0	

Тема №16. Гігієна порожнини рота як основа профілактики захворювань пародонта. Призначення засобів для гігієнічного догляду за порожниною рота залежно від стану тканин пародонта. Комплексна система профілактики стоматологічних захворювань у дітей. Основні етапи впровадження та організаційні принципи. Підготовка, складання програми. Критерії оцінки ефективності програми комплексної системи профілактики. Контроль ефективності профілактики карієсу.		2	1.5	
Тема №17. Диспансеризація дітей у стоматолога як основний метод впровадження первинної профілактики. Принципи, організаційні форми, етапи диспансеризації. Методика формування стоматологічних диспансерних груп. Контроль змістового модуля 3		2	1,5	
Всього за змістовий модуль 3	8	16	11,0+ 11*	6
Підсумковий модульний контроль 1		2	24+20 +14	10
Всього годин: 120	20	36	68	

Примітка: * - години на самостійне опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять.

5. Теми лекцій

№ п/п	Тема	Кол. годин
1	Сучасні принципи організації і методи лікувально-профілактичної допомоги дітям. Історична роль вітчизняних вчених і організаторів. Епідеміологія основних стоматологічних захворювань у дітей.	2
2	Карієсогенні фактори в порожнині рота. Способи їх виявлення та усунення. Роль мікрофлори порожнини рота та факторів захисту в розвитку карієсу та захворювань пародонту. Санітарна освіта та гігієнічне навчання – складові первинної профілактики стоматологічних захворювань.	2
3	Профілактика захворювань пародонта у дітей.	2
4	Розвиток тимчасових та постійних зубів. Чинники, що впливають на формування та мінералізацію твердих тканин.	2
5	Гомеостаз зуба після прорізування. Резистентність емалі зуба до каріозного ушкодження. Вплив на процеси формування, мінералізації і дозрівання емалі з метою профілактики карієсу. Екзогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Показання, засоби, механізм дії, методика проведення.	2
6	Ендогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Показання, засоби, механізм дії, методика застосування. Герметизація фісур як метод профілактики карієсу зубів.	2
7	Екзогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Показання, засоби, механізм дії, методика проведення.	
8	Герметизація фісур як метод профілактики карієсу зубів.	2
	Всього годин	16

6. Теми семінарських занять

Навчальною програмою не передбачено.

**7. Теми практичних занять
(кількість годин - 36)**

№ п/п	Тема практичного заняття	К-ть годин
	Модуль 1. Профілактика стоматологічних захворювань	36
	Змістовий модуль 1. Загальні питання профілактики стоматологічних захворювань. Алгоритм обстеження дітей та індексна оцінка стану порожнини рота.	8
1	Загальні питання профілактики стоматологічних захворювань. Анатомо-фізіологічні особливості будови порожнини рота та етапи розвитку щелепно-лицьової ділянки, формування зубів, слизової оболонки, тканин пародонта у віковому аспекті. Інструктаж з техніки безпеки при роботі в стоматологічній залі. Методи стоматологічного огляду. Алгоритм обстеження. Практичне ознайомлення студентів з методикою огляду один на одному. Запис зубної формули: клінічної, анатомічної.	2
2	Визначення індексів карієсу. Індеси гігієни порожнини рота (Гріна-Вермільона, Федорова-Володкіної, Сілнес-Лоу).	2
3	Індексна оцінка стану тканин пародонта (СРІ, КПІ, РМА, РІ, проба Писарєва-Шиллера).	2
4	Методика стоматологічного обстеження по ВООЗ. Карта реєстрації стоматологічного статусу. Заповнення карти. Контроль змістового модуля 1.	2
	Змістовий модуль 2. Карієсрезистентність та гігієна порожнини рота.	10
5	Карієсогенна ситуація в порожнині рота. Методи її виявлення та усунення. Структура і біологічні властивості емалі та дентину. Дозрівання емалі після прорізування зуба.	2
6	Резистентність емалі зуба до каріозного ушкодження. Вплив на процеси формування, мінералізації і дозрівання емалі з метою профілактики карієсу. Біологічні властивості пульпи зуба. Сучасні уявлення про обмінні процеси в емалі і пульпі зуба. Склад і властивості ротової рідини: її роль в процесах дозрівання емалі, демінералізації, ремінералізації. Захисні механізми порожнини рота.	2

7	<p>Мікрофлора порожнини рота, її участь в розвитку основних стоматологічних захворювань. Поверхневі утворення на зубах. Класифікація назубних нашарувань.</p> <p>Засоби гігієни порожнини рота, їх склад та властивості, показання до застосування залежно від стоматологічного статусу.</p> <p>Предмети гігієни порожнини рота, показання до застосування залежно від стоматологічного статусу.</p>	2
8	<p>Методи гігієнічного догляду за порожниною рота. Індивідуальна гігієна. Засвоєння чищення зубів. Контрольоване чищення зубів.</p> <p>Професійна гігієна порожнини рота: методи та оснащення.</p>	2
9	<p>Гігієнічне стоматологічне навчання та виховання дітей в організованих дитячих колективах. Проведення уроку здоров'я. Санітарна освіта – складова первинної профілактики стоматологічних захворювань. Організація стоматологічної санітарної освіти, її форми, методи, засоби.</p> <p>Контроль змістового модуля 2.</p>	2
	Змістовий модуль 3. Профілактика карієсу та захворювань пародонта. Комплексна система профілактики стоматологічних захворювань	16
10	<p>Ендогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Взаємодія з лікарем-педіатром. Планування, методи проведення.</p>	2
11	<p>Системне введення фторидів Механізм карієспрофілактичної дії фторидів. Призначення макро- і мікроелементів, вітамінів залежно від віку дитини</p>	2
12	<p>Екзогенна профілактика карієсу зубів у віковому аспекті. Характеристика засобів для місцевої профілактики карієсу, призначення та способи їх використання.</p>	2
13	<p>Практичне засвоєння різних методик проведення екзогенної профілактики карієсу у дітей.</p>	2
14	<p>Герметизація фісур зубів. Методи, показання до застосування. Засоби для герметизації фісур зубів та методика їх застосування.</p> <p>Практичне засвоєння техніки герметизації фісур зубів.</p>	2

15	Профілактика захворювань пародонта у дітей. Основні етіопатогенетичні чинники хвороб пародонта. Планування, методи проведення.	2
16	Гігієна порожнини рота як основа профілактики захворювань пародонта. Призначення засобів для гігієнічного догляду за порожниною рота залежно від стану тканин пародонта. Комплексна система профілактики стоматологічних захворювань у дітей. Основні етапи впровадження та організаційні принципи. Підготовка, складання програми. Критерії оцінки ефективності програми комплексної системи профілактики. Контроль ефективності профілактики карієсу.	2
17	Диспансеризація дітей у стоматолога як основний метод впровадження первинної профілактики. Принципи, організаційні форми, етапи диспансеризації. Методика формування стоматологічних диспансерних груп. Контроль змістового модуля 3.	2
18	Підсумковий модульний контроль	2

8. Самостійна робота

№ п/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин	Види контролю
1.	Підготовка до практичних, семінарських занять (теоретична, опрацювання практичних навичок, умінь), номери тем: 1-17	24	Поточний на практичних заняттях
2	*Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять, теми: 1 -17	20	Підсумковий
	1.Індекс гігієни порожнини рота Кузьміної Е.М., модифікований індекс Rustogi.	5.0	
	2.Сучасні прилади для професійної гігієни порожнини рота <i>PROPHY – MAX, AIR – MAX BOOSSTER</i> , Міні-П'езон, Cavitron, AerFlow C1 та інші.	5.0	
	3. Сучасні матеріали для герметизації фісур постійних зубів у дітей (силанти, склоіомери, компомери, рідкі композити, ормокери).	5.0	
	4. Нові способи та методи екзогенної профілактики карієсу зубів	5.0	
3.	*Індивідуально-дослідницька самостійна робота, теми: 1. Ефективність герметизації фісур зубів за допомогою різних герметиків. 2. Визначення ефективності профілактичних заходів після проведеного курсу екзогенної та ендогенної профілактики препаратами кальцію та фтору. 3. Розробка схем профілактики стоматологічних захворювань у залежності від вмісту фтору в питній воді.	10	Поточний

	4. Розповсюдженість та інтенсивність каріозного ураження у групи дітей навчального закладу. 5. Вивчення типу мікрокристалізації ротової рідини у студентів групи. 6. Розповсюдженість та інтенсивність захворювань пародонта з урахуванням віку дитини у дошкільних учбових закладах та школах. 7. Провести обстеження групи дітей учбового закладу за методикою ВООЗ із заповненням карти ВООЗ. Провести обстеження стану гігієни рота у групі дітей учбового закладу.		
4.	Підготовка до підсумкового модульного контролю	14	Підсумковий
Всього годин		68	

Примітка: * - самостійне опрацювання тем студентами проводиться шляхом написання конспектів та рефератів з поданням на перевірку викладачу

9. Індивідуальні завдання

1. Підготувати огляд наукової літератури за темами, що вивчаються.
2. Провести наукове дослідження по темі:
  - Розповсюдженість та інтенсивність каріозного ураження у групи дітей учбового закладу.
  - Вивчення типу мікрокристалізації ротової рідини у студентів групи.
  - Розповсюдженість та інтенсивність захворювань пародонта з урахуванням віку дитини у дошкільних учбових закладах та школах.
  - Провести обстеження групи дітей учбового закладу за методикою ВООЗ із заповненням карти ВООЗ.
  - Провести обстеження стану гігієни рота у групі дітей учбового закладу;
  - Ефективність герметизації фісур зубів за допомогою різних герметиків.
  - Визначення ефективності профілактичних заходів після проведеного курсу екзогенної та ендогенної профілактики препаратами кальцію та фтору.
  - Розробка схем профілактики стоматологічних захворювань у залежності від вмісту фтору в питній воді.
3. Написати реферат по темі:
  - Карієсогенна ситуація та шляхи її виявлення.
  - Засоби індивідуальної гігієни порожнини рота та їх вибір відповідно віку дитини та стану ротової порожнини.
  - Предмети індивідуальної гігієни порожнини рота та їх вибір відповідно віку дитини та стану ротової порожнини.
  - Професійна гігієна порожнини рота в профілактиці захворювань порожнини

рота.

- Збережи усмішку!
- Застосування засобів індивідуальної гігієни відповідно стану порожнини рота та віку дитини.
- Індивідуальна профілактика захворювань пародонту у дітей.
- Антенатальна профілактика карієсу у дітей.
- Нові технології в профілактиці стоматологічних захворювань.
- Герметизація фісур - найефективніший метод профілактики карієса.
- Фторпрофілактика у сучасних умовах.
- Ендогенна профілактика карієсу зубів у дітей різного віку.
- Застосування герметиків-силантів – найефективніший метод профілактики карієсу.

10. Методи навчання

- **Пояснювально-ілюстративний** або **інформаційно-рецептивний**, який передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;
- **репродуктивний**, в основу якого покладено виконання різного роду завдань за зразком;
- **метод проблемного викладу**, котрий полягає в тому, що викладач ставить проблему і сам її вирішує, демонструючи протиріччя, якими характеризується процес пізнання, при цьому завдання студентів полягає в контролюванні послідовності викладення матеріалу, суттєвості доказів, прогнозуванні наступних кроків викладача; цей МН реалізується шляхом навчання студентів на проблемних ситуаціях з метою успішної попередньої підготовки до майбутньої роботи в реальних умовах практичних лікувальних закладів;
- **частково-пошуковий** або **евристичний**, спрямований на оволодіння окремими елементами пошукової діяльності, наприклад: викладач формулює проблему, студенти – гіпотезу;
- **дослідницький**, сутність якого полягає у організації викладачем пошукової творчої діяльності студентів шляхом постановки нових проблем і проблемних завдань.

Методи навчання у вищій школі також можуть бути поділені на:

- методи, що забезпечують **сприймання і засвоєння** знань студентами (лекції, самостійна робота, інструктаж, консультація);
- **методи застосування знань і набуття й закріплення умінь і навичок** (семінарські й практичні заняття, контрольні завдання, робота в клініці, проведення практики);
- методи **перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок**;
- методи **заохочення і покарання**.

Слід пам'ятати, що максимальна ефективність навчання може бути досягнута лише за умови раціонального (системного) поєднання різних методів.

Досягнення часткових цілей того чи іншого методу відбувається шляхом застосування прийомів навчання — конкретних операцій, які в різних комбінаціях і в різних послідовностях утворюють різні методи, або можуть по-різному сполучатися, утворюючи при цьому варіанти одного методу.

11. Методи контролю

Методи контролю поточної навчальної діяльності студента.

Теоретичних знань:

1. Індивідуальне усне опитування теоретичного матеріалу або теоретична співбесіда.
2. Програмований контроль.
3. Письмовий теоретичний контроль.

Практичних навичок та вмінь:

1. Індивідуальний контроль практичних навичок та їх результатів на фантомі.

Методи контролю засвоєння змістовних модулів.

Теоретичних знань:

1. Індивідуальне усне опитування.
2. Письмове вирішення тестових завдань або комп'ютерний тестовий контроль.
3. Письмовий теоретичний контроль.

Практичних навичок та вмінь:

1. Індивідуальний контроль практичних навичок та їх результатів на фантомі.

Методи підсумкового модульного контролю (ПМК).

1. Програмований контроль.
2. Індивідуальне усне опитування.
3. Індивідуальний контроль практичних навичок та їх результатів на фантомі.

Теоретичних знань:

1. Теоретична співбесіда.
2. Письмове вирішення тестових завдань 2-го рівня або комп'ютерний тестовий контроль.
3. Письмовий теоретичний контроль.

Практичних навичок та вмінь:

1. Індивідуальний контроль практичних навичок та їх результатів на фантомі.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) – конвертація сумарної оцінки поточної успішності за модуль – проводиться лише після поточного заняття, що передує підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за наступним алгоритмом:

– підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до даного модуля (з точністю до сотих бала);

– для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середню оцінку отриману за традиційною 4-бальною шкалою треба помножити на коефіцієнт 24. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка складає 2 бала. У цьому разі студент отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

– середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі, а не на фактично відвідану студентом.

Таблиця

Відповідність середнього балу поточної успішності за традиційною 4-бальною шкалою сумарній оцінці поточної успішності за модуль

Середній бал поточної успішності за традиційною 4-бальною шкалою	Бали за поточну успішність після конвертації середнього балу
2,00	0
2,05	49
2,10	50
2,15	52
2,20	53
2,25	54
2,30	55
2,35	56
2,40	58
2,45	59
2,50	60
2,55	61
2,60	62
2,65	64
2,70	65
2,75	66
2,80	67
2,85	69
2,90	70
2,95	71
3,00	72
3,05	73
3,10	74
3,15	75
3,20	77
3,25	78

3,30	79
3,35	80
3,40	82
3,45	83
3,50	84
3,55	85
3,60	86
3,65	87
3,70	89
3,75	90
3,80	92
3,85	93
3,90	94
3,95	95
4,00	96
4,05	97
4,10	98
4,15	99
4,20	101
4,25	102
4,30	103
4,35	104
4,40	106
4,45	107
4,50	108
4,55	109
4,60	110
4,65	111
4,70	113
4,75	114
4,80	115
4,85	116
4,90	118
4,95	119
5,00	120

Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності для всіх модулів усіх дисциплін усіх кафедр є єдиною і **складає 72 бала**.

Результат підсумкового модульного контролю оцінюється у балах (традиційна 4-бальна оцінка не виставляється). Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю складає 80 балів. Мінімальна кількість балів підсумкового модульного контролю, за якої контроль вважається складеним, є 50 балів.

Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів. Критерії оцінювання ПМК визначаються кафедрою, затверджуються цикловою методичною комісією з питань упровадження кредитно-модульної системи навчання в академії та доводяться до відома студентів на початку вивчення дисципліни (перше лекційне та практичне (семінарське) заняття).

Оцінка з дисципліни

Оцінка з дисципліни виставляється кафедрою за традиційною (національною) 4-бальною шкалою на підставі середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою дисципліни.

Шкала переведення середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою з дисципліни у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою дисциплін та для всіх кафедр є єдиною (згідно з таблицею).

Таблиця

Переведення середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою з дисципліни, у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою

Середня кількість балів за всі модулі, що передбачені програмою дисципліни	Традиційна оцінка за 4-бальною шкалою
170-200	«5»
140-169	«4»
139 – до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент з дисципліни	«3»
менше за мінімальну кількість балів	«2»

Оцінка з дисципліни не конвертується з оцінки ECTS.

Оцінка з дисципліни виставляється студенту не пізніше, ніж у наступний робочий день після останнього підсумкового модульного контролю.

Оцінка з дисципліни виставляється лише у тому разі, якщо студенту зараховані всі модулі.

У разі, якщо студент не пересклав хоча б один підсумковий модульний контроль до початку нового семестру, він отримує за дисципліну традиційну оцінку „2” і оцінку ECTS „F”, що є підставою для відрахування студента.

Оцінки:

- **«відмінно»** – одержує студент, який повною мірою володіє теоретичним навчальним матеріалом з теми, може використовувати одержані знання

для відповіді на питання, обґрунтовує свою відповідь; засвоїв практичні навички, передбачені темою заняття; розв'язує тестові завдання з теми та пояснює хід їх розв'язання;

- «**добре**» – одержує студент, який повною мірою володіє теоретичним навчальним матеріалом з теми, може використовувати одержані знання для відповіді на питання, але з деякими утрудненнями обґрунтовує свою відповідь; засвоїв практичні навички, передбачені відповідним заняттям; може розв'язати тестові завдання з теми і пояснити хід їх розв'язання;
- «**задовільно**» - одержує студент, який недостатньо володіє теоретичним навчальним матеріалом з теми, з утрудненням використовує одержані знання, не може обґрунтувати свою відповідь; не достатньо засвоїв практичні навички, передбачені відповідним заняттям; з утрудненням розв'язує тестові завдання з теми;
- «**незадовільно**» - одержує студент, який не володіє теоретичним навчальним матеріалом з теми, не може використовувати одержані знання для відповіді на питання та обґрунтувати свою відповідь; не засвоїв всі практичні навички, передбачені відповідним заняттям; не може розв'язати і пояснити розв'язання тестових завдань з теми.

Підсумковий модульний контроль з дисципліни „Профілактика стоматологічних захворювань” складається за умови повного відвідування курсу лекцій та практичних занять впродовж У та УІ семестрів і отримання мінімальної суми балів за поточну навчальну діяльність. ***ПМК приймається на останньому практичному занятті 6-го семестру згідно з розкладом.***

Підсумковий модульний контроль з дисципліни „Профілактика стоматологічних захворювань” складається з програмованого контролю, який передбачає вирішення тестових завдань 2-го рівня, індивідуального усного опитування та індивідуального контролю практичних навичок та їх результатів на фантомі.

Тестовий контроль 2-го рівня передбачає письмове вирішення 50 тестових завдань, що охоплюють різні розділи курсу профілактики стоматологічних захворювань (термін письмової роботи - 50 хвилин).

Критерії оцінок тестового контролю:

61-70% (31-35 правильні відповіді) – 30 балів

71-80% (36-40 правильних відповідей) – 35 балів

81% і більше (41 і більше правильних відповідей) – 40 балів

Студенти, що не відповідали вірно на 61% (55) тестових завдань, до подальшого складання ПМК не допускаються. Мінімальна кількість балів, яку студент може отримати за правильне вирішення 61% тестових завдань, складає 30

балів.

Індивідуальне усне опитування проводиться відповідно до переліку теоретичних питань до ПМК. Мінімальна кількість балів, яку студент може отримати за правильні відповіді на теоретичні питання, складає 10 балів.

Індивідуальний контроль практичних навичок та їх результатів складається з демонстрації студентом на фантомі однієї практичної навички з переліку практичних завдань та робіт до ПМК з дисципліни „Профілактика стоматологічних захворювань”. Мінімальна кількість балів, яку студент може отримати за правильне виконання практичного завдання, складає 10 балів.

Підсумковий модульний контроль зараховується студенту, якщо він набрав при його проведенні мінімальну кількість – 50 балів. Максимальна кількість отриманих балів може бути - 80.

Оцінка за модуль визначається з урахуванням балів поточного контролю та підсумкової бальної оцінки з додаванням балів за індивідуальну роботу.

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані всі модулі. Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з усіх модулів дисципліни (сума балів за усі модулі ділиться на кількість модулів дисципліни). До кількості балів, одержаних на заняттях можуть додаватись заохочувальні бали за публікації наукових робіт, отримання призових місць на олімпіадах.

13. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки для аудиторної роботи студентів.
2. Методичні вказівки для позааудиторної самостійної роботи студентів.
3. Професійні алгоритми для оволодіння професійними вміннями та навичками (входять до складу методичних вказівок для студентів).
4. Тестові завдання для контролю змістовних модулів.
5. Тестові завдання для підсумкового контролю модуля.
6. Перелік теоретичних питань.
7. Перелік практичних навичок.

14. Рекомендована література

Базова

для вітчизняних студентів:

1. Профілактика стоматологічних захворювань: підруч. для студ. вищих мед. навч. закл. / Л.Ф. Каськова, Л.І. Амосова, О.О. Карпенко [та ін.]; за ред. проф. Л.Ф. Каськової. –Х.: Факт, 2011. –392с.
2. Хоменко Л.О. та співавт. Терапевтична стоматологія дитячого віку. – Київ: Книга плюс, 1999.- 526с.
3. Терапевтическая стоматология детского возраста под редакцией проф.Л.А.Хоменко. - Київ: Книга плюс, 2007.- 815с.

4. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В., Політун А.М., Сідельникова Л.Ф., Несин О.Ф. Терапевтична стоматологія. Фантомний курс, (1 том).- К.: Здоров'я, 2001.- 392с.
5. Современные средства экзогенной профилактики заболеваний полости рта / Хоменко Л.А, Биденко Н.В., Остапко Е.И., Шматко В.И. – Киев: Книга плюс, 2001. – 208с.
6. Мельниченко Э.М. Профилактика стоматологических заболеваний. - Минск: Высш. школа.1990.-158с.
7. Пахомов Г.Н. Первичная профилактика в стоматологии.-М.:”Медицина”, 1983. – 238с.
8. Профилактика стоматологических заболеваний под ред. Куцевляка В.И., Харьков ХГМУ, 2007.- 208с.
9. Смоляр Н.І. Профілактика стоматологічних захворювань у дітей. - Львів: Світ, 1995. - 152с.
- 10.Хоменко Л.О. та співавтори. Стоматологічна профілактика у дітей. – Київ: ІСДО, 1993.-192с.
- 11.Каськова Л.Ф., Новікова С.Ч. Виробнича практика з профілактики стоматологічних захворювань. – Полтава. – 2006. – 112с.
- 12.Профилактика стоматологических заболеваний: Учеб. пособие для студентов стоматологического факультета, врачей-интернов / В.И. Куцевляк, В.В. Никонов, А.В. Самсонов и др.; под ред. В.И. Куцевляка. –Харьков: ХГМУ, 2001. –217с.
- 13.Каськова Л.Ф.Профілактика стоматологічних захворювань (збірник тестових завдань для диференційованого тестового контролю знань студентів 3 курсу)/Л.Ф. Каськова, С.Ч. Новікова, О.Е. Абрамова. – Полтава, 2011 – 107 с.

для російськомовних студентів:

1. Терапевтическая стоматология детского возраста под редакцией проф.Л.А.Хоменко. - Київ: Книга плюс, 2007.- 815с.
2. Современные средства экзогенной профилактики заболеваний полости рта / Хоменко Л.А, Биденко Н.В., Остапко Е.И., Шматко В.И. – Киев: Книга плюс, 2001. – 208с.
3. Мельниченко Э.М. Профилактика стоматологических заболеваний. - Минск: Высш. школа.1990.-158с.
4. Пахомов Г.Н. Первичная профилактика в стоматологии.-М.:”Медицина”, 1983. – 238с.
5. Производственная практика по профилактике стоматологических заболеваний: уч.пособ.// Л.Ф.Каськова, С.Ч.Новікова, Л.И.Амосова, О.А.Карпенко, Н.М. Аноприева/ Учебное пособие.–Полтава, 2016.- 218с.
6. (з грифом ЦМК МОЗ України).
7. Профилактика стоматологических заболеваний под ред. Куцевляка В.И., Харьков ХГМУ, 2007.- 208с.
8. Профилактика стоматологических заболеваний: Учеб. пособие для

студентов стоматологического факультета, врачей-интернов / В.И. Куцевляк, В.В. Никонов, А.В. Самсонов и др.; под ред. В.И. Куцевляка. – Харьков: ХГМУ, 2001. –217с.

для англомовних студентів:

1. Kaskova L.F., Vashchenko I.Yu. Propaedeutics of Pedodontics. / L.F. Kaskova, I.Yu.Vashchenko. // Methodical recommendation – Poltava, 2007. – 156.
2. Pinkbam I.R., D.D.S., M.S. “Pediatric dentistry”.– V.B. Saunders company – 1999 – 566p.
3. Peter Heasman. «Restorative Dentistry, Pediatric Dentistry and Orthodontics». - Churchill Livingstone. – 2003. – P. 378.
3. Kaskova L.F., Prevention of dental diseases (workbook of test for 3 course students) Полтава: ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2017. -124с.

Допоміжна

для вітчизняних студентів:

1. Боровский Б.В. и др. Терапевтическая стоматология, М., Медицина, 1998.- 736с.
2. Лукиных Л.М. Кариес зубов (этиология, клиника, лечение, профилактика).- Нижний Новгород, НГМА, 1999.- 186с.
3. Николаев А.И., Цепов Л.М. Практическая терапевтическая стоматология.- С.-Пб., 2001.- 390с.
4. Терапевтическая стоматология / под ред. Е.В. Боровский, М.:Медицина, 1998.- 510с.
5. Курякина Н.В., Савельева Н.А. Стоматология профилактическая. — Москва:”Медицинская книга”.- 2003. — 288с.
6. Овруцкий Г.Д., Водолацкий М.П., Водолацкая А.М. Прогнозирование и дозонологическая диагностика кариеса зубов.Ставропольское книжное издательство,1990.-96с.
7. Окушко В.Р. Кариес: превентивная терапия. — Донецк, 1993. — 110 с.
8. Окушко В.Р. Клиническая физиология эмали зуба.— Киев «Здоров’я», 1984. — 63 с.
9. Окушко В.Р. Физиология эмали и проблема кариеса зубов. Кишинев «Штиинца», 1989. — 79 с.
- 10.Овруцкий Г.Д., Марченко А.И., Зелинская Н.А. Иммунология кариеса зубов. — К., 1991. — 95 с.
- 11.Улитовский С.Б. Мануальная зубная щетка.Санкт-Петербург: ”Человек”, 2002. – 224с.
- 12.Яковлева В.И., Трофимова Е.К., Давидович Т.П., Просверьяк Г.П. Диагностика, лечение и профилактика стоматологических заболеваний. — Минск, 1994. — 494 с.

13. Профилактика стоматологических заболеваний под ред. Кузьминой Э.М. Учебное пособие. – Москва: «ПолиМедиаПресс», 2001.-216с.
14. Корчагина В.В. Лечение и диагностика раннего кариеса у детей. – М.: Медпрес-Информ. – 2008. – 167с.
15. Сайфуллина Х.М. Кариес зубов у детей та подростков. – М.: «Медпресс». – 2000. – 96с.
16. Быков В.Л. Гистология и эмбриология органов полости рта человека. Учебное пособие для студентов медицинских вузов. – 2-е изд.испр. – СПб: Спецлит, 1998. – 248с.
17. Кузьмина И.Н. Профилактическая стоматология. Учебное пособие. –М.: МГМСУ, 2009. –188с.
18. Кузьмина Э.М. Профилактика стоматологических заболеваний. Учебное пособие. –М.: МГМСУ, 2003. –214с.
19. Кузьмина Э.М. Гигиенист стоматологический. Учебное пособие. –М.: МГМСУ, 2005. –232с.
20. Курякина Н.В., Савельева Н.А. Стоматология профилактическая (руководство по первичной профилактике стоматологических заболеваний). –М.: Медицинская книга, Н. Новгород: Издательство НГМА, 2005. –284с.
21. Леус П.А. Профилактическая коммунальная стоматология. –М.: Медицинская книга, 2008. –444с.

для російськомовних студентів:

1. Боровский Б.В. и др. Терапевтическая стоматология, М., Медицина, 1998.- 736с.
2. Лукиных Л.М. Кариес зубов (этиология, клиника, лечение, профилактика).- Нижний Новгород, НГМА, 1999.- 186с.
3. Николаев А.И., Цепов Л.М. Практическая терапевтическая стоматология.- С.-Пб., 2001.- 390с.
4. Терапевтическая стоматология / под ред. Е.В. Боровский, М.: Медицина, 1998.- 510с.
5. Курякина Н.В., Савельева Н.А. Стоматология профилактическая. — Москва: "Медицинская книга".- 2003. — 288с.
6. Овруцкий Г.Д., Водолацкий М.П., Водолацкая А.М. Прогнозирование и дознологическая диагностика кариеса зубов. Ставропольское книжное издательство, 1990.-96с.
7. Окушко В.Р. Кариес: превентивная терапия. — Донецк, 1993. — 110 с.
8. Окушко В.Р. Клиническая физиология эмали зуба.— Киев «Здоров'я», 1984. — 63 с.
9. Окушко В.Р. Физиология эмали и проблема кариеса зубов. Кишинев «Штиинца», 1989. — 79 с.
10. Овруцкий Г.Д., Марченко А.И., Зелинская Н.А. Иммунология кариеса зубов. — К., 1991. — 95 с.
11. Улитовский С.Б. Мануальная зубная щетка. Санкт-Петербург: "Человек", 2002. – 224с.

12. Яковлева В.И., Трофимова Е.К., Давидович Т.П., Просверьяк Г.П. Диагностика, лечение и профилактика стоматологических заболеваний. — Минск, 1994. — 494 с.
13. Профилактика стоматологических заболеваний под ред. Кузьминой Э.М. Учебное пособие. — Москва: «ПолиМедиаПресс», 2001.-216с.
14. Корчагина В.В. Лечение и диагностика раннего кариеса у детей. — М.: Медпрес-Информ. — 2008. — 167с.
15. Сайфуллина Х.М. Кариес зубов у детей та подростков. — М.: «Медпресс». — 2000. — 96с.
16. Быков В.Л. Гистология и эмбриология органов полости рта человека. Учебное пособие для студентов медицинских вузов. — 2-е изд.испр. — СПб: Спецлит, 1998. — 248с.
17. Кузьмина И.Н. Профилактическая стоматология. Учебное пособие. —М.: МГМСУ, 2009. —188с.
18. Кузьмина Э.М. Профилактика стоматологических заболеваний. Учебное пособие. —М.: МГМСУ, 2003. —214с.
19. Кузьмина Э.М. Гигиенист стоматологический. Учебное пособие. —М.: МГМСУ, 2005. —232с.
20. Курякина Н.В., Савельева Н.А. Стоматология профилактическая (руководство по первичной профилактике стоматологических заболеваний). —М.: Медицинская книга, Н. Новгород: Издательство НГМА, 2005. —284с.
21. Леус П.А. Профилактическая коммунальная стоматология. —М.: Медицинская книга, 2008. —444с.

для англомовних студентів:

1. Harty F. J. Endodontics in Clinic Practice. —1994. — 366 p.
2. Holland R. I. Citotoxicity of fluoride / R. I. Holland // Acta Odontol. Scand. — 1980. — Vol. 38. — № 2. — P. 69–79.
3. Mithell D. Oxford handbook of clinical dentistry / D. Mithell, L. Mithell. — Oxford University Press, 1999. — 804 p.
4. Rosen S. L. Fundamentals and Principles of Polymeric Materia / S. L. Rosen. — New-York, 1982. — 187 p.
5. Roshchina P., Maksimovskya L. N. «Treatment preparation in stomatology». — Medicine. — 1989. — 206 p.
6. Tyldesley W.R. Diagnostic picture tests in oral medicine / W. R. Tyldesley. — London, 1986. — 128 p.

15. Інформаційні ресурси

1. Інформаційні ресурси вузівської бібліотеки.
2. Електронні інформаційні ресурси вузівської бібліотеки (морфо. корпус ВДНЗУ «УМСА» 2 поверх):
  - Електронний каталог бібліотеки.
  - Інформаційно-довідникові джерела: енциклопедії, довідники, словники

- Навчальні електронні видання і ресурси: посібники, що містять систематизований матеріал в рамках програми навчальної дисципліни.

3. Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

- Інтернет каталоги і колекції посилань.

- Медичні web- сервери і web-сторінки:

MedWedi.ru – портал безкоштовної медичної літератури

Dis.academic.ru – словники і енциклопедії

Mediclub (medical information portal)

<http://www.Swissimplant.ru/glossary.php>

www.wikident.ru/index.php

www.eurolab.ua/encyclopedia

MedUniver.com

Medical.diss.com

- Бази даних.

- Архіви електронних текстів і віртуальні бібліотеки.

- Бібліографічні посібники.

- Медичні організації (асоціації, наукові товариства).

- Науково-дослідницькі центри та інститути.

- Медична освіта.

- Лікувальні заклади.

- Новини.

- Корисні посилання.